

Bilag til bet. o. f. t. finanslov for 1989

egentlige sagsregnskaber/projektregnskaber. Vejledningen retter sig især mod forkalkulesituationen. Dog vedrører enkelte afsnit efterkalkulation, hvilket implicit fremgår af teksten.

2.2. Udgifter og omkostninger

Prisfastsættelsen skal som nævnt bygge på omkostningerne og ikke udgifterne i forbindelse med produktionen af den enkelte ydelse.

De *udgifter*, der i det enkelte år optræder på budgettet/regnskabet, afspejler køb af varer og tjenester i det enkelte år. Udgifterne kan dække over køb af varer, der bruges fuldt ud i det enkelte år, fx køb af materialer. Udgifterne kan imidlertid også dække over køb af varer, der kan bruges i institutionen i flere år, fx køb af bygninger og maskiner. Udgifterne vil således svinge fra år til år, og de vil ikke nødvendigvis afspejle den brug, der i de enkelte år gøres af produktionsfaktorerne, dvs. arbejdskraften, maskinerne, bygningerne mv.

Omkostningerne derimod afspejler værdien af det forbrug af produktionsfaktorer, der i det enkelte år indgår i produktionen af den enkelte vare.

Ved en prisfastsættelse skal man være opmærksom på to forhold. For det første er der forskel på omkostningerne og udgifterne i det enkelte år. *Der kan derfor ikke direkte laves en prisfastsættelse for et produkt ud fra de tal, der figurerer i regnskabet/budgettet.*

For det andet er omkostningerne en beregnet og ikke en faktisk størrelse. *Omkostningsberegningen bygger på, at man i det enkelte år opgør værdien af forbruget af de produktionsfaktorer, der er indgået i produktionsprocessen.*

Målet med denne vejledning er at vise, hvordan man ud fra udgifterne/budgettet kan beregne omkostningerne og dermed fastsætte prisen på de ydelser, der produceres.

De omkostninger, der er forbundet med en given produktion, kan klassificeres i forskellige typer. Der vil nedenfor blive redegjort for, hvad der forstås ved de forskellige omkostningstyper.

2.3. Direkte og indirekte omkostninger

De omkostninger, der kan relateres direkte til produktet, kaldes *direkte omkostninger*. De omkostninger, der oftest vil kunne henføres direkte til produktet, er omkostninger til materialer og løn. Beregningen af de *direkte omkostninger* er beskrevet i afsnit 3.

Modsætningen til de direkte omkostninger er de *indirekte omkostninger* eller fællesomkostningerne. De indirekte omkostninger er omkostninger, som ikke direkte kan henføres til det enkelte produkt.

De indirekte omkostninger kan dels være fællesomkostninger for den indtægtsdækkede virksomhed, dels være fællesomkostninger for institutionen som helhed.

Når institutionens indirekte omkostninger skal fordeles på de enkelte aktiviteter, må det pga. omkostningernes udelelige karakter ske efter en fordelingsnøgle.

De indirekte omkostninger kan henføres til udgifter, der er placeret tidsmæssigt forskelligt:

- udgifter, som den ordinære virksomhed afholder i løbet af året, fx løn til ledelsen, udgifter til telefon og telex.

- udgifter, som den ordinære virksomhed har afholdt i tidligere år, fx anskaffelse af maskiner og lokaler.

- udgifter, som vil blive afholdt i senere år, fx tjenestemandspensioner.

De sidste to udgiftstyper optræder ikke på de offentlige budgetter samme år, som produktionen gennemføres. Der vil her, som i eksemplet i afsnit 2.2, være forskel på den tidsmæssige placering af omkostninger og udgifter. Det skyldes, som tidligere nævnt, at hele forbruget af produktionsfaktorerne ikke finder sted i samme år som betalingen. Nogle af de udgifter, der skal danne grundlag for beregningen af de indirekte omkostninger, vil optræde på institutionens budget i tidligere år. Andre udgifter vil blive afholdt senere, selv om forbruget af produktionsfaktorerne finder sted idag. Atter andre udgifter optræder slet ikke på den enkelte institutions budget, men vil istedet optræde et andet sted på statsbudgettet. Det kan fx gælde for anskaffelse af grunde og bygninger.

De udgifter, som optræder på institutionens budget i samme år, vil blive behandlet i afsnit 4.